

ଦୀନ-ଦରିଦ୍ର ବନ୍ଧୁ ଗୋପବନ୍ଧୁ

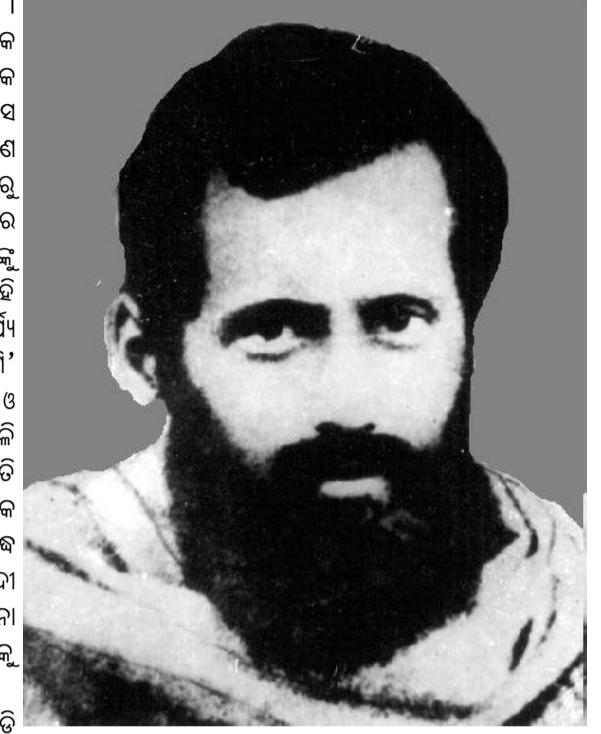
ହିମାଂଶୁଶେଖର ଆଇଯ୍ୟ

ଏଦିନ ଥିଲା ୧୯୭୮ ମସିହା ଜୁନ୍ ମାସ
୧୩ ତାରିଖ, ପବିତ୍ର ନେତ୍ରୋଷ୍ଟବ ତିଥି ।

ଫେରବାପରେ ନଜର ପୁତ୍ର ମୃତ୍ୟୁ ଖରି ପାଇଥିଲେ । ଆଜି ବି ତ୍ୟାଗ, ସେବା, ଦେଶଭକ୍ତି ଓ ମଣିଷପଣ୍ଡିଆର କଥା ପଡ଼ିଲେ ଲୋକଙ୍କ ମନରେ ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତି ହିଁ ପ୍ରଥମେ ଉଚ୍ଚିମାରେ । ଅଶ୍ରୁ, ଚିଂମୁ, ଏ ଲାଭିଯୁ ଚେତନାରୁ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ୧୯୧୯ ସାପ୍ତାହିକ ସମାଦପତ୍ର ‘ସମାଜ’ । ‘ସମାଜ’ରେ ପୋଲିସର ମାତ୍ରାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅବିଚାର ବିରୁଦ୍ଧରେ ନିର୍ଭାକ ସମାଦ ପରିବେଶଶ କରି ସେ ୧୯୧୯ ମେରାରେ ଲାଭାବଳୀ

- ସଂଗ୍ରାମୀ ଜୀବନ ସମ୍ପର୍କରେ ସୁଚାନା ଦିଏ । ତାଙ୍କ ରଚିତ 'ଧର୍ମପଦ', ବନୀର ଆଦ୍ଵିତୀୟ, କାରା କବିତା, ଅବକାଶ ଚିତ୍ର, ନଚିକେତା ଉପାଖ୍ୟାନ, ଗୋ-ମାହାତ୍ମ୍ୟ

—ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ—

—ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗ୍ଵାତ—

କୋଣାର୍କ ଦେବ ଚା
କୁହନ୍ତି । ପ୍ରସାଦ କହିଲେ, ଉଚିଷ୍ଟ
ପାଇବା ମାନେହିଁ ହାତ
ପ୍ରସାଦକୁ ମହାପ୍ରସାଦ କୁହନ୍ତି ।
ଉଚିଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଏହାକୁ ଭୋଜନ
ହୁଏ । ମହାପ୍ରସାଦ ଭୋଜନରେ
ଭାବ ନାହିଁ । ଅଛି ବିଶ୍ଵପ୍ରାଣତା,
ମେତ୍ରୀର ପ୍ରାଣ ପ୍ରାତ୍ମାଯି ।

ଦେବାଙ୍ଗ ଅଧିତ ଭୋଗକୁ ପ୍ରସାଦ
ବା ସଞ୍ଜୁତିକୁ ବୁଝାଏ । ଉଚିଷ୍ଟ
ଧୋଇବାକୁ ହୁଏ । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ
ଏହା ପ୍ରସାଦ ହେଲେ ହେଁ, ଏହା
କରି ହାତକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ମାରିବାକୁ
ହୁଆଁ ଅଛୁଆଁ ବା ଜାତିଆଶ ଗନ୍ଧି
ମାନବତା, ଏକିକ, ସଂହତ ।

ଏହାକୁ ଆରଣ୍ୟାଳ ଭାବୁକୁ ଏକବିନି
ବସି ଭୋଜନ କରନ୍ତି । ଏଶୁ ଯଥାର୍ଥରେ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୁରାଶରେ ଲେଖାଅଛି : “ଚାନ୍ଦୁ ଭାନ୍ଦୁ
ଯାଏଁ ଖୁବା ଖୋଲ ହେବେ, ସମସ୍ତେ ଖାଲଣ ଜଳେ ହସ୍ତ ନ ଧୋଇବେ । ହାତିର ହାତୁ ଭାନ୍ଦୁ
ଛଡ଼ାର ଖୋଲବେ, ବ୍ରାହ୍ମଣ ଖାଲ ହସ୍ତକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ପୋଛିବେ !” ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପ୍ରସାଦକୁ ହୁଏ
ମହାପ୍ରସାଦ କୁହନ୍ତି । ଏଠାରେ ‘ଶ୍ରୀ’ କହିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ଯୌଦିର୍ଯ୍ୟ ବା ସିଦ୍ଧିମୁଖ । ‘ମହା’ କହିଲେ
ବଢ଼ପଣିଆ ବା ଶ୍ରେଷ୍ଠତ କଥାକୁ ବୁଝାଏ, ପ୍ରସାଦ କହିଲେ ଠାକୁରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟାତି । ମୋଟାମୋଟା
ଭାବେ ‘ଶ୍ରୀ ମହାପ୍ରସାଦ’ ପ୍ରସାଦ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠଦକୁ ବୁଝାଏ । ଯାହାକୁ ଉଚିଷ୍ଟ କୁହାଯାଇବା
ନପାରେ ଅଥବା ଯାହାର ସେବନରେ ମୋକ୍ଷଗତି ଅଛି ବୋଲି ବିଶ୍ଵାସ କରାଯାଏ । ଅନେକଙ୍କ
ମତରେ ‘ମା’ ପ୍ରସାଦରୁ ମହାପ୍ରସାଦ ହୋଇଛି । ‘ମା’ କହିଲେ ଏଠାରେ ବିମଳାଙ୍କୁ ବୁଝାଏ
ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଅର୍ପିତ ଅନ୍ତପ୍ରସାଦ ବିମଳାଙ୍କୁ ସମର୍ପଣ କରାଯାଉଥିବାରୁ, ଏହାକୁ ମହାପ୍ରସାଦ
କୁହାଯାଏ । ଆଉ କେତେକଙ୍କ ମତରେ ଦେବ ବିହିତ ଯଜ୍ଞ ବା ଚୂଲିରେ ଏହାକୁ ପାଇ କରି
ବ୍ରାହ୍ମଙ୍କ ଅର୍ପଣ କରାଯାଉଥିବାରୁ ଏହାକୁ ମଧ୍ୟ ମହାପ୍ରସାଦ ଆଖ୍ୟା ଦିଆଯାଇଛି । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ
ପାକଶାଳାର ଷଟ୍ କୋଣାତକ ଚୁଲିକୁ ଅଗ୍ରିଯତ କୁହାଯାଏ । ଏହି ଚୁଲିରେ ଏକ ସମୟରେ

ଯେତେବେଳେ ଉକ୍ତିର ଆଗାଧ ଦେବତା ଜଗତର ନାଥ ଜଗନ୍ମାନଙ୍କ ନବୟୋବନ ବେଶ ଦେଖିବା ପାଇଁ ପୁରୀ ବଡ଼ଦାଣ୍ଡ ଚଳଚଞ୍ଚଳ, ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ଓଡ଼ିଶାର ମଉତମଣି, ଡ୍ୟୁମାନୀର ଲଂଘନର ପାଇଁ ଫେରବାପରେ ନଜିର ପୁତ୍ର ମୃତ୍ୟୁ ଖର ପାଇଲୁଲେ । ଆଜି ବି ତ୍ୟାଗ, ସେବା, ଦେଶଭକ୍ତି ଓ ମଣିଷପଣ୍ଡିଆର କଥା ପଡ଼ିଲେ ଲୋକଙ୍କ ମନରେ ତାଙ୍କର ସୁତି ହିଁ ପ୍ରଥମେ ଉଚ୍ଚିମାରେ ।

ମସହାରେ ଅବକାଶ ଚନ୍ଦ୍ର, ନିଚକେତା ଉପାଖ୍ୟାନ, ଗୋ-ମାହାତ୍ମ୍ୟ

ତୋଟାକାଳି, ଜମନଥବନ୍ଦ, ଏଥାକ ଗୋପବନ୍ଧୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରିୟ କର୍ମପାଠ ସତ୍ୟବାଦୀର ଚିରଦିନ ପାଇଁ ନେତ୍ର ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ । ମାତ୍ର ୫୧ ବର୍ଷ ବୟସରେ ତାଙ୍କ ଜୀବନଦୀପ ଲିଖିଗଲା ସତ, କିନ୍ତୁ ବହୁବର୍ଷ ବଞ୍ଚିରହି କୁହଳି ମରିବା ଅପେକ୍ଷା ନିଆଁ ଭଲି ମହାରେ ଛରୀଅନ୍ତା କୃଷ୍ଣତଳେ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ “ସତ୍ୟବାଦୀ” ପ୍ରକାଶ, ମୁଖ୍ୟ କାଳ ଓ ଧ୍ୟାନଦ୍ୱାରା ୧୯୭୪ରେ ଜେଳରୁ ଖଲାସ ହେବାପରେ କଟକରେ ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ବିଶ୍ଵାସରେ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ମର୍ଦ୍ଦନା ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହି ସଭାରେ ବିଶିଷ୍ଟ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଆଗାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଫଳ ଦନ୍ତ ରାଯ ତାଙ୍କ ‘ଉକ୍ଳମଣି’

ଜଳି ଚାରିଆତେ ଆଲୋକ ବିତରଣ କରି ଚାଲିଗଲେ
ସେ । ସେଥିରେ ଅଛି ମଣିଷ ଜୀବନର ସାର୍ଥକତା ।
ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ପାଇ ଜାତିର ପିତା
ମହାଦ୍ଵା ଗାନ୍ଧି ୧ ବ୍ୟଥିତ ହୋଇ ଲେଖିଥିଲେ—
“ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କର ରକ୍ତ ମଂସ ଶରାରଟିଏ ଆମ ଭିତରେ
ନାହିଁ ସତ ତାଙ୍କ ଆହ୍ଵା ଆମ ଭିତରେ ଅଛି ନିଶ୍ଚୟ...” ।
କୌଣସି ଭାଙ୍ଗର ସମାଜରେ ମନୋବ୍ରତିର
ବନ୍ଦିବ୍ୟାକଳୟ । ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଏହି
ବିଦ୍ୟାଳୟଟି ଥିଲା ଏକ ମଣିଷତିଆରି କାରଖାନା ।
ଏହାର ମୁଖ୍ୟ ଆରିମୁଖ୍ୟ ଥିଲା ଜାତୀୟଚେତନା,
ଦେଶଭ୍ରାତା ଓ ନୈତିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ।
ପଣ୍ଡିତ ନାନ୍ଦକଣ୍ଠ, ଆଶ୍ରମ୍ୟ ହରିହର, ପଣ୍ଡିତ
ଗୋଦାବରାଣୀ ଓ ପଣ୍ଡିତ କୃପାସିନ୍ଦ୍ର ଭଳି
ମନିଷାମାନଙ୍କ ନିଶ୍ଚାପର ସାଧନା ଓ ଶ୍ରମାନରେ
ବୋଲି ସମ୍ମୋହନ କରିଥିଲେ ଓ
ଉପସ୍ଥିତ ସମସ୍ତ ଜନତା କରତାଳି
ମାଧ୍ୟମରେ ଏହି ଉପାଧକୁ ସ୍ବାକୃତି
ଦେଇଥିଲେ । ପରେ ଲୋକରେବକ
ମଣ୍ଡଳର ଆଦର୍ଶରେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ
ହୋଇ ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ସେ ‘ସତ୍ୟବାଦୀ
ପ୍ରେସ’ ଓ ‘ସମାଜ’ର ପରିଚାଳନା

ସୁରାକ ମିଳିଥିଲା । ନିଜ ଗୀର ଅବସ୍ଥାରୁ ହୁଁ ସେ ପାରା ରାଖ୍ୟର ସମକାଳୀନ ଚିତ୍ରକୁ ପଡ଼ିପାରିଥିଲେ । ଶୈଶବରେ ମାତ୍ର-ପିତୃ ବିଯୋଗଜନିତ ଦୂଃଖ, ଶୁରୁକୁଳ ଶିକ୍ଷାର ଏକ ନୂତନ ଅଧ୍ୟାୟ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା । ରବାନ୍ତନାଥ ଠାକୁରଙ୍କ ଦାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଶାନ୍ତିନିକେତନ ଏବଂ ଆୟ୍ୟସମାଜ ଦାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଭାର ଲୋକପେବକ ମଣ୍ଡଳକୁ ଅର୍ପଣ କରିଥିଲେ । କେବଳ ବନ୍ୟା, ବାତ୍ୟା, ମରୁତି

ଯୌବନରେ ପଢ଼ୁଙ୍କ ବିଛେଦ ଓ ପରିବାର ଆୟିକ
ଦୂରବସ୍ଥା ତାଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ୟପଥରୁ ବିରୁଦ୍ଧ କରିପାରି
ନ ଥିଲା । ବନ୍ୟା, ବାତ୍ୟା ଓ ଦୁର୍ଭକ୍ଷରେ ପ୍ରପାଡ଼ିତ
ଜନତାଙ୍କ କରୁଣା ଓ ଅସହାୟ ଅବସ୍ଥା ଦେଖୁ ସେ
ରିନ୍ଧିନି ହୋଇମାଉଥିଲେ । ସେମାନ୍ତେ ଉତ୍ତରଶାର
ଦେବିକ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ଜାଞ୍ଚାରେ ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ଦୀରା
ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସତ୍ୟବାଦୀ ବନବିଦ୍ୟାଳୟ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ
ଏକ ବିପୁଲ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇଥିଲା ।

ଖଣ୍ଡବିଶ୍ଵିତ ଡେଣ୍ଟିଶାର ଏକତ୍ରିକରଣ ପାଇଁ ତାଙ୍କର
ଆନ୍ଦରିତ ଅଭିନାଶ ଉତ୍ଥିଥିଲା । ୧୯୧୩ ମସିହାରେ

ପାତ୍ରଙ୍କ ପଦାନ ଜୟତ୍ରାମା ୧୯୫୩ ମସିହାରେ
ବିହାର-ଓଡ଼ିଶା ବିଧାନସଭାରେ ସତ୍ୟଭାବେ ନିର୍ବଚିତ
ହେବାପରେ ସେ ସ୍ଵତଃ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଦେଶ ଗଠନ ପାଇଁ
ଦୃଢ଼ ଦାବି ଉପଲ୍ଲୁପିତ କରିଥିଲେ । ମହାଭାଗିନୀଙ୍କ
ଜୀବନକୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରିଥିଲେ । ପରେ ଓଡ଼ିଶା

କରି କଳିକତାର ନିର୍ଯ୍ୟତିତ ଓଡ଼ିଆମନଙ୍କ ପାଇଁ କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ସଂସ୍ଥ, ଯୁବ ଉତ୍କଳ ସଂଘ ଓ ଓଡ଼ିଆ ଶିକ୍ଷା ସଂଗଠନ ମାଧ୍ୟମରେ ସେ ସେବାର ଯେଉଁ ପରମାଣୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ତାହା ସାରା ଦେଶରେ ଆଲୋଡ଼ନ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ନିଃସ୍ଵାର୍ଥପର ଜନସେବାର ସେ ଯେଉଁ ମହାନ ଆଦର୍ଶ ସ୍ଥାପନ କରିଯାଇଛନ୍ତି ତାହାର ବିକିଞ୍ଚ ଓ ତୁଳନା ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ନିଜର ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ ପ୍ରତକୁ ଛାଡ଼ି ବନ୍ୟା ପ୍ରାପ୍ତିତଙ୍କ ସେବା କରିବା ପାଇଁ ସେ ସେବିନ ଦୌଡ଼ିଯାଇଥିଲେ ଓ ଓଡ଼ିଶା ଆଣି ଉତ୍କଳମଣି ରାଜ୍ୟରେ ରାଜନୈତିକ ଚେତନା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ସହ ସ୍ବାଧୀନତା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟବାସୀଙ୍କ ମନରେ ମୁକ୍ତିର ମଶାଲ ଜଳାଇବାର ଶ୍ରୀଭାରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ଜାତୀୟବାଦ ପ୍ରତର କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ଏ ଏ ମସିହାରେ ଉତ୍କଳମଣି ‘ସତ୍ୟବାଦୀ ମାସିକ ପତ୍ରିକା’ ପ୍ରକାଶନ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥରେ ଓଡ଼ିଆମନଙ୍କର ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼କ ଅଗ୍ରାଧକାର ଦିଆଯାଇଥିଲା । ସେହିପରି ମୁକ୍ତ ଓଡ଼ିଆକୁ କଥା କହିବାର ଶୈଳୀ ଶିଖାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ର

କାବ୍ୟ କବିତାରେ ଜୀବିତାବୋଧ, ବଶ୍ପ୍ରେମ ଭାବ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଆଜି ବି ବଢ଼ି, ମରୁଡ଼ି ବେଳେ ଅସହାୟ ମଣିଷର ଆର୍ଦ୍ଦିକାର ଶୁଦ୍ଧି । କିନ୍ତୁ ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ଭାଙ୍ଗ ଛୋଧ ଦେଇ, ଉପରୀ ଦେଇ ଆଖିର

ପ୍ରଥମ ପାଇଁ
ଲ ୧୯୨୦
ଧ୍ୟବେଶନରେ
ପ୍ରାଦେଶିକ
ସଙ୍କୁସଂଗଠିତ
ଖ୍ୟକର୍ତ୍ତଧାର
କରି ଜ୍ଞେତର
ସେ ରହିଥିଲେ
ଶୁଣ୍କ ରଚିତ
ଶଶ ମାରିଗେ
ଶର ସ୍ଵରାଜ୍ୟ
ମୋର ମାସ
ଦେଶପ୍ରାପ୍ତି ଓ

ଅଛୁଟ ତାମ୍ବୁ ଦେଖ, ଜତେବୀ ଦେଖ ଆଜିର
ଲୁହ ଘେଛି ନିଜ ହାତରେ ଖୁଆଳ ଦେଲାଭିଳି ମଣିଷ
ଜଣେ ବି କେହି ନାହିଁନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଆମ ଗୋପବନ୍ଧୁ
ଆମ ପାଇଁ କାଳେ କାଳେ ନମସ୍ୟ, ସବୁ ଦିନର
ଆଦର୍ଶ । ସମୟ ଆସିଛି ଆମେ ନିଜକୁ ବଦଳାଇବା,
ଆମ ଜାତି ଓ ଜାତୀୟତା ପାଇଁ ନିଜକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିବା,
ଯାହା ଉତ୍କଳମଣି ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ କରିଥିଲେ ।
ତାହାହେଲେ ଯାଇ ପୁଣି ଗୋପବନ୍ଧୁ ଆମ ଭିତରେ
ଜାବନ୍ୟାସ ପାଇବେ । ଏହାହିଁ ଆଜି ସେହି ପୁଣ୍ୟାମାର୍ଜନ
୯୪ ତମ ଶ୍ରାବ୍ନୋସବ ପାଳନ ଅବସରରେ କାମନା ।

-ସଭାପତ୍ର, ସାରସ୍ଵତ
ପରିଷଦ, ଜଗତସ୍ବିଂହପୁର,
ମେୟ - ୧୯୩୭୩୧୫୧୦୫୭

-ସଭାପତ୍ର, ସାରାପତ୍ର
ପରିଷଦ, ଜଗତର୍ଥିଂହପୁର,
ମୋ-୯୯୩୭୭୧୫୧୦୪୭

ଗୋପବନ୍ଧୁ ସାହିତ୍ୟରେ ବିଶ୍ଵପ୍ରେମ

ବର୍ଷ ପରେ ବର୍ଷ କାଳର କରାଳ କବଳରେ ଗ୍ରାସ ହୋଇଯାଏ । ସମୟର ଅପ୍ରତିହତ ନିରବଛିନ୍ଦୁ ଗତିଧାରାର ପ୍ରକାର ସ୍ଥୋତରେ ଏହି କ୍ଷଣଭଙ୍ଗୁର ଜଡ଼ ଜଗତର ସମସ୍ତ ସୃଷ୍ଟି ବହୁ ତା'ର ମୁଳୀରେ ହାରାଇ ବସେ, କିନ୍ତୁ ତ୍ୟାଗା, ନିଷ୍ଠାପର ଦେଶସେବକ, ତପସ୍ତ୍ରୀ ଓ ମହାମୂର୍ତ୍ତି ପୂରୁଷର ନିଷ୍ଠାପ ନିତ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଲା ଅମର ଆୟାର ମହାନ ତେଜ ଚିରକାଳ ଦେଶର ଓ ସମାଜର ପ୍ରତି ଅଶୁଦ୍ଧରମାଣୁରେ ମଧ୍ୟ ପରିବାୟାପ୍ତ ହୋଇ ଚିର ଭାସ୍ଵରାଗୋକରେ ସୃଷ୍ଟିକୁ ଉଦ୍‌ଭାବିତ କରେ । ସଂସ୍କାରରେ ସେଥିପାଇଁ କଥୁତ ଅଛି:- “କାର୍ଯ୍ୟସ୍ୱ ସଙ୍ଗାବତି” । ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ବିଷୟରେ ପୃଷ୍ଠାଭୂମିକୁ ଉପଜୀବ୍ୟ କରି ଏକଦା ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ମନୀର୍ଣ୍ଣ ଲଙ୍ଘନେଲୋ ଲେଖିଥିଲେ—“Lives of great men all remind us, We can make our lives sublime,

A portrait painting of a man with dark hair and a full, dark beard. He has a serious expression and is wearing a light-colored, draped shawl. The background is a solid blue.

ମାନବ ଜୀତିର ସେବା ତା ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ । ସେ ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦେଶରେ
ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜାତି ମଧ୍ୟରେ ବାସ କରନ୍ତି ସେହି ଦେଶ ତାଙ୍କର ପୂଜାପାଠ ଏବଂ
ସେହି ଜାତିର ସେବା ହିଁ ତାଙ୍କର ମାନବ ସେବା । ‘ସର୍ବଦେବ ନମଶ୍କାର
କେଶର ପ୍ରତି ଗୁର୍ତ୍ତି’ ଏହି ଉଦାର ମାନବବିଜନତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଜାତାୟ ଉନ୍ନତି
ପଥରେ ଅଗ୍ରଗତ ହେବାକୁ ହେବ । ଏଥରେ କୌଣସି ଉପ୍ରେସ ନାହିଁ, କି ଅଳକ୍ୟାଣି
ନାହିଁ, ନାହିଁ କଳ୍ୟାଣକୃତ କରିଛି ଦୁର୍ଗତିଂ ତାତ୍ ଗଛତି । ହୃଦୟରେ ଏ ବିଶ୍ୱାସ
ଜାଗ୍ରତ ଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ଉଦାର ନାତିରେ ଜାବନର ଗତି ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହେଲେ
ସ୍ଵର୍ଗ ପଲ୍ଲୟରେ ସାମାବନ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରହି ମନୁଷ୍ୟ ସମାତ୍ର ମାନବ
କଳ୍ୟାଣରେ ଆମ ବିନିଯୋଗ କରିପାରେ । ଅନେକ ଶ୍ରୁଦ୍ଧ ଜଳପ୍ରାହ
ମିଳନରେ ନଦୀର ଦୂରି ପୁଣି ଏହିପରି ଅନେକମୁଣ୍ଡିତ ନଦୀ ମିଶି
ମହାନଦୀରେ ପରିଣତ ଏବଂ ପରିଶେଷର ସମସ୍ତ ମହାନଦୀର ପ୍ରବେଶ ମହା
ସମ୍ମୁଦ୍ରରେ । ଆୟମାନଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଓ ଜୀବିତ ଆୟମର ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଣତି

And departing leaves behend us, Foot prints on the sands of time Foot prints
that perhaps another, Sailing over Life's solemm main, A Forlon and ship
wrecked brother Seeing shall take heart again." ନାଗାଧୂରାଜ ହିମାଳୟର ବିରାଟତା ତଥା
ବିଚିତ୍ରତା କଳନା କରିବା ଯେତିକି ଦୂରୁତ୍ୱ, କାଳନିକତା ପଥର ଉପରେ ଉଚ୍ଛଳ ଖେଖାପାତ କରିଥିବା ଗୋପବଶୁଳ୍କ
ଅମଳିନ ପ୍ରତିଭା, ବିଶଳ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରତି ଗ୍ରହୁରେ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ଦିଗନ୍ତ ପ୍ରସାରା ବିଶ୍ୱପ୍ରେମର ବିରାଟତା ତଥା ବିଚିତ୍ରତ
ପରିମାପ କରିବା ବଧ ସେତିକି ଦୂରୁତ୍ୱ । ସୃଷ୍ଟିର ଅନାଦି କାଳରୁ ସାହିତ୍ୟ ଚିର ଜାଞ୍ଜଲ୍ୟମାନ ସୃଷ୍ଟିର ନିରକ୍ଷା ଅନ୍ତକରଣ
ବିଦ୍ୱାରିତ କରି ମାନବ ଜୀବନକୁ ସରସ, ସୁରତ, ସାବଳୀଙ୍କ କରି ଗଢ଼ି ତୋଳିବା ହି ଏହାର ପରମ ତଥା ଚରମ ଲକ୍ଷ୍ୟ
ଏକତା ଡକ୍ରତ ଜନସନ୍ତ:- ଗଦ୍ୟ ସାହିତ୍ୟରୁ ବାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ଯାଇ କହିଥୁଲେ - "ଗଦ୍ୟ ହଁ ହୁଗୁଲା ମନର ଏକ
ଅନିଯମିତ ଅତିକଷ୍ଟି ।" ଅର୍ଥାତ୍ "A loose sally of mind an irregular indigested piece non
a regular or orderly composition" । କଳନାନ ସମୟର କୁମବିକାଶ କ୍ରମେ ବହୁ ଯୋଗନକ୍ଷାଙ୍କର
ଲେଖନୀ ସର୍ବରେ ସାହିତ୍ୟ ଆଜି ରଥାଳ । ତୁଷାର ପିଣ୍ଡରୁ ଯେପରି କଳକଳ ନିର୍ଜଣାର ସୃଷ୍ଟି, ଶାମ୍ବୁକାତ୍ତାରାଳକୁ
ଯେପରି ମୁକ୍ତାରତ୍ଵ ଉତ୍ତର, ବିକାନ୍ତ ମଧ୍ୟରୁ ଯେପରି ଉପପାଦ୍ୟ ପରିଷ୍ଵେତ ସେହିପରି ଗୋପବଶୁଳ୍କ ଲେଖନାରର ସାହିତ୍ୟରେ
ବିଶ୍ୱପ୍ରେମ ଉତ୍ତାସିତ ଓ ଝଙ୍ଗାରିତ । ପ୍ରେମ ସର୍ବାୟ ଓ ଅନ୍ତର୍ମାତ୍ରର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ
ଏହି ପ୍ରେମ ବିଶ୍ୱାସର ମହନାୟତାକୁ ପ୍ରତିପାଦନ କରି ଜାଂରେଜ କବି ଚେନିସନ କହିଛନ୍ତି: "If love believe off
love of ours faith and unfaith are never equal powers. Unfaith is aught, Is
want of faith in all." ଏହି ଭାବାବେଗରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ହୃଦୟ ମନ ଅସ୍ତିତ୍ବ ହୋଇ ଉଠିଥୁଲା, ଯେଉଁମାନଙ୍କ
ସରଳ ପ୍ରାଣ ଶୋକ ଜର୍ଜରିତ ହୋଇଥିଲା, ଯେଉଁମାନେ ନିଜେ କାହିଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଜନ୍ମତ୍ତି ପାଇଁ କବାଇ ପାରିଥିଲେ,
ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହୁନ୍ତିଅନ୍ତା ବନର ଦରଦାମଣି ଉତ୍ତରମଣି ଗୋପବଶୁଳ୍କ ହଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସ୍ଥାନର ଅଧିକାରୀ । ରାଜନାତିରେ
ସରଳତା, ସାହିତ୍ୟାନୁଗାନରେ ସରସତା, ସେବା ମନୋବୃତ୍ତିରେ ଆତ୍ମରତା, ପରଦୁଃଖରେ କାତରତା, ଶିକ୍ଷାଦାନରେ
ଆବେଶତା, ପ୍ରେମରେ ପବିତ୍ରତା, ଯାହାଙ୍କର ଗଭାର ହୃଦୟକୁ ସଦାସର୍ବଦା ଦରଦ ବୁଝ କରୁଥିଲା, ସେହି କେବଳ ଉତ୍ତରମଣି
ଯିଏ ପରଳୁ ଆପଶାର କରିବାକୁ ଯାଇ ନିଜର ଅମୂଳ୍ୟ ସମ୍ପଦ ଜୀବନକୁ ଦେଖି ଓ ଜାତି ପାଇଁ ବଳି ଦେଇ ଲେଖିଛନ୍ତି -
"ଜୀବନକୁ ଖାଲି ନିରାଶାର ବାଲି ମରୁ ମରିବିକା ସେନେହ ପ୍ରାତି ? ତେବେ କି ଆଶାରେ କହ ଏ ସଂସାରେ ପରଲାଗି
ନର ମରୁଛି ନାହିଁ ? ପ୍ରେମ ପରା ସହେ ସହି ସ୍ଵର୍ଗ ପାଏ ପ୍ରେମ ନ ଜାଣାଇଁ କେବେ ଶେଚନା, ପ୍ରିସଜନେ ମୁଦେହଁ ପ୍ରେମିଜ
ବିମୁଖ ହେଲେ ହେଉ ପଛେ ଗୁରୁଗଞ୍ଜାନା ।" ସେ ବିମୁଖର ଅଗ୍ରିଦାହ ମଧ୍ୟରେ ଜନ୍ମନେଇ ତା'ର ଉତ୍ତରପୁରା ମଧ୍ୟରେ ହଁ
ମୃତ୍ୟୁବରଣ କଲେ କାହାପାଇଁ ? ନିଜପାଇଁ, ନିଜ ସା ପାଇଁ ନା ପରିବାର ପାଇଁ ? ନିଜ ରତ୍ନ ମାସରେ ଗଢା ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ
ମୃତ୍ୟୁମୃତ୍ୟୁରେ ପକାଇ ଶୁଷ୍କ ନମନରେ ପ୍ରିସତମାରୁ ବିଦୟା ନେଇଥିଲେ । ପରୀକ୍ଷା ଦାରୁଣ ବିଯୋଗାମନ ବିରହେରେ କି
ନିଜକୁ ଦାରୁଭୂତ ପୁରାରା କରି ପାରିଥିଲେ କେବଳ ସାର୍ବଜନାନ ଭାବ ପାଇଁ ଓ ବିଶ୍ୱପ୍ରେମ ପାଇଁ, କାରଣ କଥାରେ ଅଛି
"Universality in action is the law of divine living." ଗାନ୍ଧୀତିକ ଦୃଷ୍ଟି ବିରହ କଲେ ଦେ

ଉଜ୍ଜ୍ଵଳୀୟ, ପରେ ଭାରତୀୟ ଏବଂ ସର୍ବଶେଷରେ ବିଶ୍ୱାନାଗରିକ ହୋଇ ପାରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ କବି ହିସାବରେ ସେ ପ୍ରଥମେ ବିଶ୍ୱପ୍ରେମୀ ପରେ ଭାରତୀୟ ଏବଂ ସର୍ବଶେଷରେ ଓଡ଼ିଆ । ସେ ଯେତେବେଳେ କାରା କଷତର ଆବଙ୍ଗ ରହି ଜିତକୁ ସ୍ଵାଧୀନତା ମାର୍ଗରେ ପରିଚିତିତ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ବୋଧନ ଦେଇଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ଠାରେ ମହାବିଶ୍ୱାନ୍ତରବତ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ବନାର ଆମ୍ବକଥାରେ ସେ ଲେଖିଥିଲେ—“ହିସୁ ମୁସଲମାନ ବୌଦ୍ଧ ହୃଦୟାନ୍ତ, ଶିଖ ଜୈନ ସବେ ଭାରତ ସନ୍ତାନ । ଯେତେ ଧର୍ମ ଯେତେ ବର୍ଣ୍ଣ ଜାତି କୁଳ, ଭାରତ ଜନନୀ ସମସ୍ତଙ୍କ ମୂଳ । ଏକ ଆଶା ଏକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏକ ଧାନ, ଏକତ୍ର ଏହୁଡ଼ି ଏକତ୍ର ଶୁଶ୍ରାନ । ଏକ କର୍ମ ଖେଳ ଏକ ମାତୃପଦେ, କର ଏକ ପ୍ରାଣ ସମ୍ପଦେ ବିପଦେ । ଏକତ୍ର ମନ୍ତ୍ରରେ ରଖ ସଦା ମନ୍ତି, ହେବ ଏହି ଭାବେ ସ୍ଵରାଜ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତି ।” ଗୋଟିଏ କଥାରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ତାଙ୍କର ବାକ୍ସିର ଥିଲା ଜିଶର ଓ ପୃଥ୍ବୀ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଦାର୍ଢି ବ୍ୟବଧାନର ଏକ ସଂଯୋଜକ । ହିସୁ ଗର୍ଭରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରି ମଧ୍ୟ ଗୋପବନ୍ଧୁ ପୃଥ୍ବୀର ସମସ୍ତ ଧର୍ମ ପ୍ରତି ସମାନ ଓ ଉଚ୍ଛିତ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଥିଲେ । କାରାର ମଣିଷ ସଙ୍ଗେ ମଣିଷର, ଅଭିତ ସଙ୍ଗେ ବନ୍ଦିମାନର ମଣିକାଞ୍ଚନ ସଂପର୍କ, ଜୀବନର ସମସ୍ତ ଘାତ ପ୍ରତିପାତ ମଧ୍ୟରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଧୋରିପର ସହ ଶାନ୍ତିର ସମାନ ଜନ୍ମଭୂମିର ପ୍ରେମରେ ଭୂମାନନ୍ଦର ଅନୁସନ୍ଧାନ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମଧ୍ୟରେ ବାହୁଦ୍ଵାରା ଉଚିତ ଚେତନାୟାତାତ ସଜ୍ଜିଦାନନ୍ଦ ପରମାମ୍ପରା ସାକ୍ଷତ ଲାଭ ହୁଁ ତାଙ୍କର ଥିଲା ମୌଳିକ ପ୍ରେରଣା । ସେହିତିକି ଆଦ୍ୟ ଯୌବନରେ କାଠ୍ୟୋଡ଼ି ତାରରେ ସାଯଂକାଳୀ ଉପଭୋଗ କଲାବେଳେ ତାଙ୍କର କବିପ୍ରାଣ ମହିନ୍ଦିରାବରେ ଉଦ୍ବେଳିତ ହୋଇଥିଲା । ସେ ଗାଥିଲେ—“ପ୍ରେମରେ ଭାବ ଯାର ଅନ୍ତରେ ପୂରିତ ସର୍ବପ୍ରାଣୀ ହୃଦ ତା ହୃଦେ ଅଙ୍ଗିତ । ସର୍ବ ଅନୁଭୂତେ ସର୍ବଭୂତେ ତାର ତା ଦୃଷ୍ଟିରେ ବିଶ୍ୱ ଏକ ପରିବାର । ସେହି ନିଜେ ବିଶ୍ୱ, ବିଶ୍ୱ ମଧ୍ୟେ ସେହି ଅନ୍ୟ ହୋଇ ତାର ଆର କେହି ନାହିଁ ।” ଯୁଗପୁରୁଷଙ୍କ ଉଚ୍ଚ କବିତାରେ ଅନ୍ତର ସହିତ ଅନ୍ତରର ଅନ୍ତରିକ୍ଷ ମୁସ୍ତଳ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । ସତେ ଯେପରି ଭାବାକୃଷ୍ଣ ମିଳନ, ଅଭିମାନ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲକ୍ଷିତ ଚନ୍ଦ୍ରପତି ସ୍ଵରମ୍ପନା ଯେପରି ପ୍ରଶ୍ନ ଉପପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ତର ସ୍ଵର୍ଗକୁ ନେଇଯାଇଛି, କଷଣୋଳକର ଅମରବତାର ନିତ୍ୟ ବସନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରପତି ସ୍ଵରତ୍ତିତ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟକୁ । ସମତା ଏବଂ ଭାବୁଡ଼ାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜାତିର ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ପ୍ରତିପାଦିତ ହୋଇ ରହିଛି ଏହାହି ଜାତାୟ ଜୀବନର ମୂଳମନ୍ତ୍ର ହେବା ଉଚିତ । ସାର୍ବଜନମନ ସମାଜ ଭଗବାନଙ୍କର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି “ମାନବ ସେବା ହୁଁ ଭଗବତ ସେବା ।” ମାତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷକ ଶକ୍ତି ଶାଶା, ବାହୁ ଶୁଦ୍ଧ, ମୃଦୁ ସଂକାର୍ଣ୍ଣ ଗତି ସାମାବନ୍ଧ ପୁତ୍ରରାମ ବିଶ୍ୱଜାବନ ସମଗ୍ରୀ

ମାନବ ଆୟାର ମିଳନରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟ ଏପରି ହେବା ଉଚିତ ଯେ ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କ୍ରିୟାର ସମସ୍ତରେ ସମ୍ମୁଖ ଜୀବିତ କଲ୍ୟାଣ ସାଧୁତ ହେବ ପୁଣି କିନ୍ତୁ ଜୀବିତ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଗତ ପରିଶାମରେ ସମସ୍ତ ମାନବଜାତିର କଲ୍ୟାଣରେ ସାହୟ ହେବ । ସାର୍ବଜନୀନ ଭଗାବାନଙ୍କର ଅଭିଭ୍ୟନ୍ । ମାନବସେବା ହିଁ ଭଗବତ୍ ସେବା । ଏହି ବିରାଟ ଜାତୀୟତାବୋଧ ଏବଂ ଉଦାର ମାନବିକତା ଉଛଳାଯି ପକ୍ଷରେ ନୁହନ ନୁହେଁ । ଏହା ତା'ର ଅତିହାସିକ ପରଶରା । ଏହାର ପ୍ରମାଣ ଲିପି ଅମରାକ୍ଷରର ଲିପିବନ୍ଦ ହୋଇ ରହିଛି ଓଡ଼ିଶାର ଲତିହାସରରେ । ଉଛଳନ ବିଶ୍ୱପ୍ରାତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗୋପବନ୍ଧୁ କହିଥୁଲେ ବିଶ୍ୱପ୍ରାତି ହିଁ ଓଡ଼ିଆର ଜାତୀୟତା, ପୂର୍ବପୁଣି ଓଡ଼ିଆର ମନୁଷ୍ୟତା ଓଡ଼ିଆର ଏହି ଭାବ ନାଲାଟଳ ଧାମରେ ପ୍ରକଟିତ । ତେଣୁ ଜଗନ୍ମଥ ଓଡ଼ିଆର ଜାତୀୟ ଦେବତା । କେବଳ ଏତିକି ନୁହେଁ ସେ ସତ୍ୟବାଦୀ ପତ୍ରିକା ମାଧ୍ୟମରେ ବିଶ୍ୱପ୍ରେମର ଆଦର୍ଶ ପରିପ୍ରକର କରିଥୁଲେ । ଥରେ ସେ ସତ୍ୟବାଦୀ ପତ୍ରିକାରେ ଲେଖିଥିଲେ ‘ଦେଶନୁଗାର ବିଶ୍ୱପ୍ରାତିର ବିରୋଧ ନୁହେଁ, ବରଂ ବିଶ୍ୱପ୍ରତିଦିବ୍ସାନ ପ୍ରାଣରେ ଜାତୀୟତା ଓ ସ୍ଵଦେଶବସ୍ତଳତା ଅସମବ । ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନଙ୍କ ପଥ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆୟମାନଙ୍କର ଅନୁସରଣୀୟ । ଚାରିତର ଜଗତର ତର୍ପଣ ବିଧାନ ହିୟୁ ଆପଣା ନିତ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିଥୁଲେ “ହେ ଜନନୀ ଜନ୍ମୁଣିଷ ସର୍ବାଦପି ଗରାୟସି” । ଏହି ବିଶ୍ୱନୁଗାର ରାତିରେ ପ୍ରାଣରେ ପ୍ରଗାଢ଼ ମମତା ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । “ସର୍ବଦେବ ନମଧାରୀ କେଶବଙ୍କ ପ୍ରତି ଗଛିତ ।” ଏହା ଆୟମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଦେଶୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ଉଛଳ ସେବାରେ ଭାରତ ତଥା ବିଶ୍ୱର ସେବା କରିବୁ । ଉଛଳର ହୃଦୟ ଦସ୍ତାରେ ବିଶ୍ୱମାନବର ହୃଦୟର ଗାତି ଶୁଣିବୁ । ତାଙ୍କ ରଚିତ ଧର୍ମପଦ କବିତାରେ ଲେଖିଛନ୍ତି - “ହୋଇ ଏକ ଧାନ ମିଳାଇଣ ତାନ ବିଶ୍ୱସଂଶାତ ଲହରେ, ଗାଏ ଧର୍ମପଦ ପରମ ଆନନ୍ଦେ ଜୟଜଗଦାଶ ହରେ ।” ସେହିପରି ପିତୃପକ୍ଷ ତର୍ପଣ କବିତାରେ ସେ ନିଖୁଳ ବିଶ୍ୱବାସାଙ୍କୁ ଆବାହନ କରି କହିଛନ୍ତି :- “ବିଶ୍ୱବାସା ଚାରାରେ କରି ଆମନନ୍ଦମୁଁ ସେ ଏଥୁ କରେ ଜଳ ଅଞ୍ଚଳି ତର୍ପଣ ।” ପୁଣି ତାଙ୍କର ନିତ୍ୟ ନଳାଟଳ ଧାମ କବିତାରେ ସେ ନିଲାଟଳ ଧାମରେ ବାସକରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ସମ୍ପର୍କରେ କହିଛନ୍ତି:-“ସେହି ନାହିଁ ଯାର ନିଜ ପର ଜ୍ଞାନ, ପାଏ ନାଚ ଯାର ସ୍ଵେଚ୍ଛ ଅପମାନ । ବିଶ୍ୱ ହିତେ ଯାର ଆହାର ପାହାର, କରେ ବିଶ୍ୱହିତେ ସେ ଜାଗନ ଦାନ ।” ପୁଣି ବିଶ୍ୱର ମିଳନ ଚିତ୍ର ଅଙ୍କନ କରିବାକୁ ଯାଇ କବି ନିଖୁଳ ବିଶ୍ୱ ସହିତ ସଫ୍ରେଶ ରୂପେ ମିଳିଯାଇ ନିଜର ପରା ଲୋପ କରିଦେବାରେ ପରିକଳ୍ପନା କରି ଗାଇଛନ୍ତି:-“ମୋ ପ୍ରାଣ ପ୍ରେମାରେ ଭାସିବା ଧାର, ହେବ ବିଶ୍ୱ ମୋର ପ୍ରେମ ପସରା ।” ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କର ଜାତୀୟ ମମତା ଓ ବିଶ୍ୱଜନ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟରେ ଆଦୋ ବ୍ୟବଧାନ ନଥିଲା । ଜାତୀୟ ସେବା ମାଧ୍ୟମରେ ବିଶ୍ୱ ଜନତାର ସେବା ଓ ବିଶ୍ୱ ଜନସେବା ମାଧ୍ୟମରେ ଜାତୀୟ ଜୀବନର ବିକାଶ ଉଭୟ ଉଭୟର ପରିପୂରକ । ଏଣୁ ନାଚବ ନିଶ୍ଚଳ ବନ୍ଦୀୟରେ ବସି ଗୋପବନ୍ଧୁ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରାପଯରେ କ୍ଷମା ମାରିଛନ୍ତି :-“ଜାତୀୟ ମମତା ବିଶ୍ୱଜନ ପ୍ରତି, ଉଛଳ ବାସୀର ହେଉ ଏହା ନାଟି ।” ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ଵାତତ୍ସ୍ଵ ଅଛି । ମାତ୍ର ସାମାଜିକ ଉତ୍ତିକିନ୍ମା ସେ ସ୍ଵାତତ୍ସ୍ଵ ପ୍ରକଟିତ ହୁଏନାହିଁ । ଏହିପରି ଓଡ଼ିଆ ଜୀବିତ ସ୍ଵାତତ୍ସ୍ଵ ମୁଠିବ ପ୍ରଶନ୍ତର ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏବଂ ଉଦାର ସାର୍ବଜନୀନ ମାନବିକତାରେ ଏହା ଥିଲା ତାଙ୍କର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ।

କର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ସଂଶୋଧିତ କରୁଥିଲା । ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପାଠବ ଜଗତର ଧେହୁ, ବନ୍ଧୁତା ଓ ପ୍ରେମର ବନ୍ଧନାମ୍ବିଶ୍ଵାନାନରେ
ଘଟେ ନାହିଁ, ତାହା ଅନନ୍ତ, ଅମର ଓ ଅବିନାଶା । “ଚିତାନାଳେ ଉତ୍ସ ନୁହେଁ ସେନେହ ବନ୍ଧନ, ଶୁଣାନ ନୁହେଁ ଏ ଜାବ
ଶେଷ ପରିସାମା । କବେବେ ନାହିଁ ହେବ ନିଷେ ଶୁଭ ସକଳିନୀ, ପ୍ରକାଶିବ ପ୍ରାଣେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୂର୍ଣ୍ଣ ମାଧୁରିମା ।” କବି ବିଶ୍ଵର
ମିଳନମୂଳକ ଚିତ୍ତ ଦେଖି ବିଶ୍ଵ ପ୍ରେମରେ ମନ୍ତ୍ର ପାଇଛନ୍ତି । ପକ୍ଷତ ରାଜ୍ୟରେ ଯେପରି ବାସ୍ତବ ମିଳନ ଘୁସୁଛି । ତିକ ସେହିପରି
ବିଶ୍ଵମା ପରମେଶ୍ଵରଙ୍କ ପ୍ରେମ ପାଇବାକୁ ସେ ଆଗ୍ରହୀ । ବିଶ୍ଵର ମିଳନଟକୁ କବିତାରେ ସେ ଲେଖିଛନ୍ତି – “ନାତେ ଲହରା
ଯଥା ଶଶୀ ପରଶେ, ନିଳନୀ ଗାଥା କରେ ରବି ହରଣେ । ମିଳାଇ ପ୍ରାଣ ଯଥା ପ୍ରାଣେଶ ପଦେ, ନାତିବି ବିଶ୍ଵପ୍ରେମେ
ପରମାନନ୍ଦେ । ଗିରି ସାଗର ନଦୀ ତପନ ଶଶୀ, ସର୍ବେ ବୁଝିବେ ମୋତେ ପ୍ରେମେ ପରଶା । ମୋ ପ୍ରାଣ ପ୍ରେମବାରେ ଭାସିବ
ଧରା, ହେବ ଏ ବିଶ୍ଵ ମୋର ପ୍ରେମ ପରଶା ।” ପରିଶେଷରେ ଏତିକି କଥା ଯେ ବିଶ୍ଵକବି ବିଭୁନାଥ ଯେପରି ବିଶ୍ଵପ୍ରେମା
ହେଲେ କି ନିଜର ସ୍ଵଦେଶ ଓ ସ୍ଵଦେଶର ସାଂସ୍କୃତିକ ଆଜ୍ୟ ପାଇଁ ସର୍ବଦା ସଚେତନ ଥିଲେ । ପୁଣ୍ୟଶ୍ଵରକ ଗୋପବନ୍ଧୁ ମଧ୍ୟ
ନିଜ ଦେଶ ଏବଂ ଦଶର ସାଂସ୍କୃତି ଓ ଐତିହ୍ୟ ପ୍ରତି ସର୍ବଦା ସଚେତନ ଥିଲେ । ସ୍ଵଦେଶ ମାମ ଉତ୍ତରିତ ହେଲା ମାତ୍ରେ
ବିଶ୍ଵକବି କହୁଥିଲେ ଆମର ସ୍ଵଦେଶ ଆମର ଚିରତନ ସ୍ଵଦେଶ, ଆମର ପିତୃତମହିଳକର ସ୍ଵଦେଶ, ଆମର
ସନ୍ତାନସଂତତିଙ୍କର ସ୍ଵଦେଶ, ଆମର ପ୍ରାଣଦାତା, ଶକ୍ତିଦାତା ସମ୍ପଦଦାତା ସ୍ଵଦେଶ । ଗୋପବନ୍ଧୁ ନିଜ ଦେଶକଥା
ଚିତ୍ରାକଳାବେଳେ ଠିକ୍ ସେହିତାଙ୍କ କହୁଥାନ୍ତି ଏବଂ କହି କାନ୍ଦୁଆନ୍ତି । ତାଙ୍କର କବିତା ‘ବନାର ଆୟନଥା’ ପ୍ରଭୃତି
ପାଠକଲେ ଏହାର ସତ୍ୟର ପୂର୍ଣ୍ଣମାତ୍ରରେ ଉପଲବ୍ଧ ହେବ । ଭାରତୀୟ ସାଂସ୍କୃତିରେ ଅଞ୍ଚଳୀର ଓ ସମୁକ୍ତି ପାଇଁ ଯେ,
ଯେତିକି ସଜାଗ ରହିଛନ୍ତି, ସେତେକି ବିଶ୍ଵର ସମ୍ବନ୍ଧ ମାନବ ଜାତିର ଆଶା ଅଭାସା ପ୍ରତି ସଜାଗ ରହିଛନ୍ତି । ବିଶ୍ଵର
କଳ୍ୟାଣ ପାଇଁ ଭରବାନଙ୍କ ଚରଣରେ ନୈବେଦ୍ୟ ଢାଳି ସେ ଗାଇଛନ୍ତି :- “ମଧୁମୁଗ୍ରିତେ ହେଉ ବିଶ୍ଵ ନିନାବିତ, ଉଠୁ
ବିଶ୍ଵ ପ୍ରାଣ ମଧ୍ୟ ଅମୃତ ସାଜାତ ।” ଏହି ବାଣୀ ତାଙ୍କର ସାର୍ବଜ୍ଞନାନ ଚିତ୍ରର ଅମର ପ୍ରତାକ । ଗୋପବନ୍ଧୁ ମହାନ
ଆୟନ ବାୟୁତ୍ୱର ମୂଳ୍ୟବୋଧର ସମୟ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅସିନାହିଁ । ଆୟନ ଅଭୀପ୍ରଥା ମାନବ ସମାଜକୁ ସମ୍ବନ୍ଧ ଓଡ଼ିଆ
ଜାତିକୁ ବହୁଦୂର ଆଗେଇ ନେଇଛନ୍ତି । “A souls ambition lifted of the race.” ସ୍ଵର୍ଗ ମୁଗ୍କୁ ଗୋପବନ୍ଧୁ
ଦୁନିଆର ଅନ୍ତକାରମୟ ତ୍ରିତ୍ରି ରାଷ୍ଟ୍ର ଉପରେ ଛିଦ୍ରାହୋଇ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଯଥାର୍ଥ ପଥରେ ଝଳିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଉଥିବେ ।

